SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 172. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, SEPTEMBER 10, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го ВЕРЕСНЯ 1993. Ч. 172. РІК С.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ ПРОТЕСТУЄ

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 6-го вересня Пресовий центр Міністерства Закордонних Справ України поширив заяву, у якій висловлено протест проти спроб довільної інтерпретації домовлень під час переговорів на найвищому рівні між Україною та Росією.

„Останнім часом засобами масової інформації Росії та інших країн розповсюджуються відомості про те, що 3-го вересня 1993 року під час українсько-російської зустрічі на найвищому рівні відбувся продаж Російській Федерації української частини Чорноморської фльоти разом із наземною інфраструктурою. Міністерство Закордонних Справ України уповноважене заявити, що поширені засобами масової інформації відомості далекі від реальної ситуації", — сказано в документі. Міністерство Закордонних Справ України вважає неприпустимим довільне тлумачення окремих домовлень, особливо тих, які мають протокольний характер. Президенти двох держав дали протокольне доручення делеґаціям України і Росії протягом місяця розглянути питання про комплексність у вирішенні проблем Чорноморської фльоти, за яким Росії може бути продано українську частину Чорноморської фльоти і передано на користування, на договірних умовах, частину берегової інфраструктури на території України. Делеґації мають внести відповідні пропозиції з урахуванням усіх політичних, економічних, фінансових та інших аспектів. Питання про базування Чорноморської фльоти сторони будуть розглядати з врахуванням міжнародної правної практики.

Угоди, які стосуються ядерної зброї, містять загальні принципи використання ядерних боєзарядів та компенсації за них. Крім того, вони ще мають бути ратифіковані Верховною Радою України.

„Заяви високих урядових осіб Росії для газет, радіо й телевізії ідуть набагато далі тих дійсних домовлень, які мали місце 3-го вересня у Криму і можуть викликати неточні тлумачення становища української делеґації. Такі дії перекручують зміст проведених переговорів і не сприяють розв'язанню складних проблем, які є у відносинах між двома державами".

Після зустрічі на вершинах у Массандрі (зліва): прем'єр-міністер України Л. Кучма, Президент України Л. Кравчук, президент Росії Б. Єльцин і прем'єр-міністер Росії В. Черномирдін

(Світлила Марта Коломиєць, Пресове Бюро УНС, Київ)

СПЕЦІЯЛЬНЕ ВИДАННЯ „СВОБОДИ" ВЖЕ ВИСИЛАЄТЬСЯ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Як уже повідомлялося, з нагоди 100-річчя щоденника „Свобода", що припадає на 15-го вересня, підготовлено окреме видання на 12-ох сторінках із змістом присвяченим цій виїмковій річниці. Це спеціяльне видання вже видруковане та розсилається усім передплатникам.

На першій сторінці видання є вміщена фотокопія першого числа, взглядно його першої сторінки, побажання від головного предсідника Українського Народного Союзу Уляни Дячук і передова під назвою „Подвійний золотий ювілей".

Святочну сторінку розпочинає великий напис „Із столітнім досвідом служби, „Свобода" гряде у нове і світле майбутнє!" До змісту дальших сторінок ювілейного числа дали свій вклад майже усі сьогоднішні члени редакції та її співробітники, розпочинаючи від головного редактора Зенона Снилика і його статті під назвою „Такий був початок початків... і далі — сто років".

Дві середні сторінки займає простора довідка д-ра Осипа Кравченюка п. з. „Головні редактори 'Свободи' 1893—1993" із світлинами їх усіх та вичерпними інформаціями про їхню працю. Окрема стаття проф. Василя Ленцика посвячена ред. Антонові Драганові, який працював 32 роки на пості головного редактора. Про членів редакційного складу саме в час, коли ред. А. Драган був на цьому пості, находимо спомин пера Любови Коленської п. з. „81—83 Ґренд вулиця".

Окрему сторінку займають три статті про „Свободу" та її редакторів пера дописувачів з України, які відвідували редакцію або читають тепер постійно щоденник в Україні.

У ювілейному числі є також ряд статтей історичного порядку, як проф. Володимира Жили, Едварда Жарського, ред. Івана Кедрина, Степана Куропася та інших, декілька відповідних до річниці поезій та цитати думок відомих постатей про „Свободу".

Матеріял до ювілейного видання зредаґувала і підготовила до друку ред. Людмила Волянська.

Фестиваль проходитиме під знаком футбольних першенств

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Цьогорічний Етнічний фестиваль в Ню Джерзі відбудеться в суботу і неділю, 18-го і 19-го вересня, у стейтовому парку Либерті, Джерзі Ситі, Н.Дж., виїзд 14 Б із Ню Джерзі Турнпайк. Незважаючи на погоду фестиваль заплянований присвятити змаганням футболу за чашу світу, які відбуватимуться 1994 року в ЗСА.

У програмі фестивалю запляновано розваги для цілої родини, виставки мистецтва, показ міжнародного фольклору, смачні міжнародні ласощі та багато інших цікавих розваг. Вступ на фестиваль безплатний.

Лейбористи мають намір порвати з профспілками

Брайтон, Великобританія. — У вівторок, 7-го вересня, лідер опозиції і голова Лейбористської партії Джан Смит повідомив, що має намір зменшити вплив профспілок у своїй партії і провести кардинальну перебудову всієї партійної структури. „Лише так, підкреслив Дж. Смит, — наша партія зможе перемогти у наступних виборах".

Дж. Смит плянує зменшити вплив керівництва профспілок на партію. З цією метою він запропонував виділити з нинішньої структури партії всіх її індивідуальних членів — нині таких налічується коло 250,000 — і створити партію парляментарного типу. Члени оновленої партії повинні будуть вибирати голову, який, на випадок перемоги у виборах, займе пост прем'єр-міністра країни. Тепер профспілкові лідери контролюють майже 90 відсотків представників лейбористів на партійних конференціях. Смит плянує зменшити їх представництво до 40 відсотків, а з часом і зовсім позбавити їх такого.

Багато коментаторів підкреслює, що такі пляни давно розглядає керівництво лейбористів. Якщо раніше партія була міцно зв'язана з профспілками, то з кінця 1970-их років, коли авторитет і популярність робітничого руху стали падати, лідери лейбористів стараються проводити більш самостійну політику.

У той же час багато членів керівництва партії побоюються, що суперечка з лідерами профспілок може послабити позиції лейбористів. Передбачають, що профспілкові боси звернуться до своїх членів із закликом проголосувати проти партії у парляментарних виборах на найближчій партійній конференції. Всі розуміють, що наміри Смита відповідають настроям виборців. Останні опитування громадської думки показали, що виборці хотіли б перетворити Лейбористську партію в партію парляментарного типу.

П. Плішка виступить на телевізії

Ню Йорк (Т. Терен-Юськів). — У понеділок, 13-го вересня, о 8-ій годині вечора на телевізійному каналі ч. 13 передаватиметься опера Джуппе Верді „Фальстаф" за комедією Вілліяма Шекспіра „Віндзорські витівниці". У цьому архитворі Дж. Верді головну ролю виконує оперовий співак Метрополітальної опери бас українського роду Павло Плішка.

Висвітлення на телевізії опери „Фальстаф" присвячене славному ювілеєві — 25-річчю перебування П. Плішки на сцені Метрополітальної опери.

О. КРОВИЦЬКА У МІСЬКІЙ ОПЕРІ

Ню Йорк. — У суботу, 11-го вересня, о 8-ій год. вечора оперова співачка сопрано Оксана Кровицька виступить у Нюйоркській міській опері в ролі Лію в опері Джакомо Пуччіні „Турандот". Виступ буде повторений 16-го, 19-го та 25-го вересня.

НА ВІРМЕНСЬКО-ТУРЕЦЬКОМУ КОРДОНІ ЙДЕ ДО ЗБРОЙНОЇ СУТИЧКИ

Ігдір, Туреччина. — Агентство Ассошіейтед Пресс інформує, що після активних дій вірменської армії в Азербайджані турецькі війська почали підходити до самого кордону з Вірменією. Найбільше занепокоєння в Туреччині викликала та обставина, що вірмени захопили азербайджанське місто Горадіз, відрізавши шлях до Ірану 260,000 втікачів, котрі зібралися у прикордонних районах.

Згідно з твердженнями губернатора провінції Ігдір Еродгана Ізди, 50,000 турецьких вояків готові будь-якої хвилини вступити на вірменську територію. Ситуація на кордоні стала особливо напруженою після того, як декілька днів тому виникла стрілянина між турецькими і російськими прикордонниками.

Турецькі війська рухаються до кордону не лише у провінції Ігдір, але також і в інших, наприклад у провінції Карс, де розміщена одна з найбільших ракетних баз НАТО. У Карс прибули додаткові летунські підрозділи турецьких збройних сил і тепер літаки постійно спостерігають з повітря за переміщеннями вірменських військ.

На спеціяльному засіданні уряду під головуванням прем'єр-міністра Тансу Чіллер кабінет прийняв рішення просити в парляменту дозволу на початок воєнних дій, якщо вірменські війська перейдуть кордон Нахічевані. Більшість спостерігачів вважає вторгнення турків у Нахічевань дуже ймовірним. Крім цього всього, треба ще мати на увазі, що іранський уряд також остеріг вірменів і заявив, що в тому випадку, коли вірменські війська не зупиняться, Іран створить буферну зону на кордоні з Азербайджаном. Однак існує ще й російський чинник у закавказькому конфлікті, і можна припустити, що Росія зробить усе, щоб унеможливити збройне втручання ззовні.

М. Руденко виступить в Ню Гейвені

Ню Гейвен, Конн. — На запрошення Святкувального комітету Ню Гейвену, Конн., у відзначенні другої річниці незалежности України візьме участь видатний український письменник, лавреат державної премії ім. Т. Шевченка, дійсний член УВАН, засновник Української Гельсінкської Групи, колишній політв'язень Микола Руденко, який розповість про нинішню ситуацію в Україні.

У другій частині висвітлення фільму, знятого працівниками Української повітряної лінії, про святкування першої річниці незалежности України, а також фільму про передачу українського національного прапора, що був перший вивішений в ЗСА, до музею діяспори при Івано-Франківському університеті у Львові.

Святкування відбудеться в суботу, 25-го вересня, в год. 7-ій вечора в приміщенні української католицької церкви при Джордж вулиці.

У СВІТІ

ВПЕРШЕ ЗА 15 МІСЯЦІВ німецька економіка виявила ознаки оздоровлення. І хоч міністер економіки Гюнтер Рексродт вважає, що приріст на піввідсотка не дає достатніх підстав для оптимізму, експерти втішають, що принаймні вдалося спинити рецесію. Міністер фінансів Тео Вайґель заявив, що для стабілізації становища конче треба поправити бюджет на 1994 рік, зокрема зменшити на 21 біл. марок (13 біл. дол.) урядові видатки. Відразу ж опозиційна Соціял-демократична партія остерегла німців, що зменшення бюджету відбудеться за рахунок скасування багатьох соціяльних програм.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЗУСИЛЛЯ уряду Едуарда Балля-дюра, Франція покищо не може вийти з економічної рецесії. Продовжується зменшення кількости робочих місць. Як свідчить міністерство праці, у другому кварталі цього року в різних ділянках промисловости скасовано до 100,000 робочих місць. Більшість підприємців, відповідаючи на запропоновану Національним інститутом статистики анкету, висловили розчарування економічною політикою нового уряду, зокрема збільшенням податків, і не чекають змін на краще, принаймні в цьому році.

В КИТАЇ ЗНОВУ ставлять пам'ятники Мао Дзедонґові. Врочиста церемонія відкриття восьмиметрової статуї, яка зображає „великого стернового" юним студентом і стоятиме на площі перед педагогічною школою міста Чанша, відбудеться 26-го грудня цього року, під час святкування 100-річчя від дня народження колишнього вождя китайських комуністів. У Пекіні готуються перевидати зібрання творів Мао, а фірма звукозипису пропонує два лазерні дискети, на які занесено деякі публічні виступи Мао Дзедонґа. Альбом з цими дискетами має назву „Голос титана" й адресується молодому поколінню китайців.

НОВИЙ ЗЛОЧИН скоїли бойовики марксистсько-маоїстської організації „Сяюча стежка" в Перу. У провінції Аякучо вони вбили дев'ять мирних мешканців, серед них трьох дітей від 2 до 8 років. І на цей раз зі своїми жертвами „ідейні" терористи розправилися з властивою їм жорстокістю — зарубали людей сокирами. В серпні від рук „Сяючої стежки" в Перу загинуло 60 селян. В одному індійському селищі бандити відрубували дітям пальці рук і відрізували вуха.

СОЮЗІВКА ЗАКІНЧИЛА 40-ИЙ ВАКАЦІЙНИЙ СЕЗОН

Союзівка. — Високоякісними і оригінальними мистецькими програмами, забавами, виставками і спортовими змаганнями обдарувала ця популярна оселя УНСоюзу тисячі гостей і відвідувачів в останній вікенд літнього сезону від п'ятниці, 3-го вересня, до понеділка, 6-го вересня, закінчуючи свій 40-ий вакаційний сезон, на загал сухого і гарячого літа.

Не зважаючи на початок шкільного року в університетах Америки і Канади, а то й в деяких публічних школах, українська студіююча молодь дослівно окупувала Союзівку, насолоджуючись всім чим вона могла цю молодь обдарувати.

Вже в п'ятницю увечері Тріо Олеся Кузишина приґравало гостям до танців на першій із трьох забав у залі „Веселки", куди загнав гостей зливний дощ з громовицею. Цей дощ не зумів охолодити ентузіязму юних плаваків, які змагалися в басейні Союзівки за медалі УНСоюзу у цій 37-ій з черги спортовій імпрезі УСЦАК. Але група тенісистів 38-го турніру мусіла таки почати ігри в суботу в закритій залі біля Олбані, Н. Й., бо щойно в год. 2-ій по полудні можна було почати змагання на відкритих кортах Союзівки.

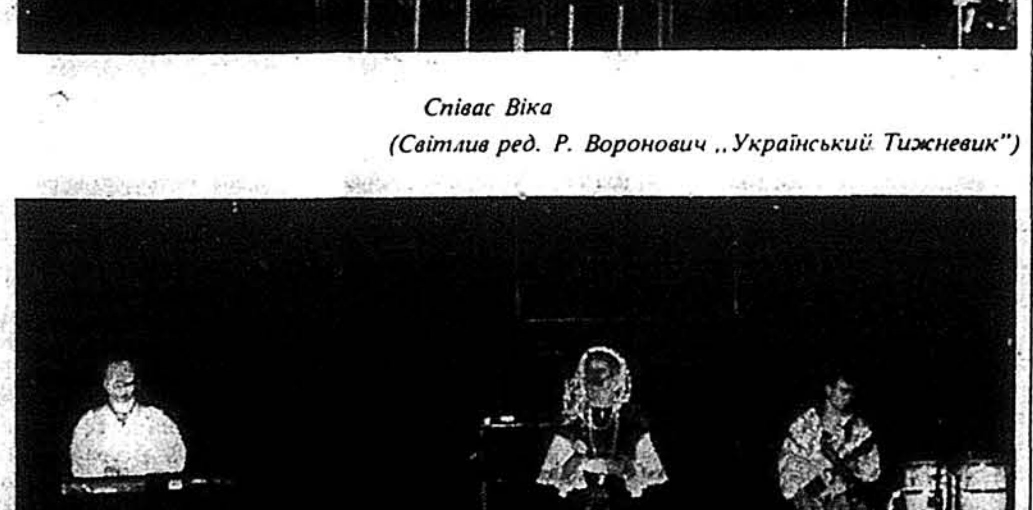
Перша з мистецьких програм в суботу увечері відбулась на долішніх кортах Союзівки на спеціяльно змонтованій сцені, із світляними ефектами. Виступали — гуморист-вокаліст Левко Дурко, співачка Віка, вокаліст Віктор Шпортько і ансамбль „Гроно" — всі з України.

(Закінчення на стор. 6-ій)

Співак Віка

(Світлив ред. Р. Воронович „Український Тижневик")

Тріо „Гроно"

В АМЕРИЦІ

ЛАВА ПРИСЯЖНИХ У ВЕСТ Пам Біч на Фльориді визнала винними двох бурлакуючих білих мужчин, які насильно схопили вакаціонуючого мурина з Брукліну, облили бензиною і підпалили. Їх визнано винними у насильному схопленні, спробі вбивства та грабунку зі зброєю в руках. Марк Когут і Чарлз Рорк є тими, яких визнано винними у нападі на Кристофера Вілсона в день Нового Року, за що їх чекає покарання доживотним ув'язненням. Вирок суду буде оголошено при кінці жовтня.

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН і його співробітники, свідомі спірних питань з приводу перебудови існуючого пляну охорони здоров'я, вирішили в цих останніх днях перед його публікацією відкрити кілька точок згаданого пляну, щоб здобути голоси для його схвалення в Конґресі. Цим разом мова про нову програму урядової допомоги для калік, не зважаючи на їхній вік чи прибутки. Ця програма допомогла б оплачувати медичні та інші послуги для інвалідів у їхніх мешканнях чи інших приміщеннях денних програм. Одначе не включатиме ця програма допомоги у піклувальних домах чи закладах для умово хворих. Ця програма є подумана для допомоги старшим особам, які вже користуються покриттям коштів під час перебування в лікарні у програмі Медікер з думкою про здобуття їхньої підтримки для загального пляну охорони здоров'я.

У ВІВТОРОК, 7-ГО ВЕРЕСНЯ, віцепрезидент Ал Ґор подав до загального відома понад 800 рекомендацій, які повинні зменшити державний бюрократизм, заощадити державі 108 біл. дол. і елімінувати понад 252,000 працівників упродовж наступних п'ятьох років. У початковій стадії ці пропозиції віцепрезидента Ґора знайшли позитивний відгук в обидвох політичних партіях, одначе критики чи радше бюрократичні песимісти завважують, що вже уряди попередніх президентів, почавши від Т. Рузвельта, старалися зробити подібні зміни, але це їм не вдалося. Все ж таки більшість уважає, що це може бути можливим до здійснення, бо вимоги цих змін прийшли від виборців.

У СВОЇХ НАМАГАННЯХ зловити ватажка войовничого сомалійського племени Мохаммеда Фараг Адіда, прибічники якого вже не один раз накоїли лиха миротворчим військам Організації Об'єднаних Націй у столиці Сомалії Моґадішу, включно із смертними випадками, американська військова частина знову зробила несподіваний наскок на одну із забудов у Моґадішу, але, як і раніше, безуспішно. Вони заарештували 17 озброєних сомалійців із прибічників вищезгаданого ватажка, одначе він сам знову залишився вільним.

У ВІВТОРОК, 7-ГО ВЕРЕСНЯ, Сенат схвалив кандидатуру д-р Джойселин Елдерс на посаду генерального лікаря ЗСА. Голосування пройшло відношенням 65 до 34 і закінчило затяжну кількамісячну боротьбу з консервативними критиками стосовно її поглядів на справи родинного плянування, сексуально-статевої поведінки та абортів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Школа й освіта

У вересні розпочинається наука в усіх народних і середніх школах Америки, — коледжі й університети створили собі власний календар і деякі високі школи розпочинають шкільний рік аж у жовтні. Річ не в календарі, він пригадує тільки суть справи: конечність здобувати якнайширшу освіту — обов'язково у школах, але й поза школою, читання книжок, зацікавлення усіма творчими діями людського ума. Шкільництво в Америці не найкраще. Назагал середні школи — „гайскули" — стоять куди нижче від клясичних гімназій в Европі, де від першої кляси вчать вже латини, від третьої кляси — греку, вчать загальну й рідну історію, географію, дають курс культури різних народів світу.

Така західньоевропейська клясична гімназія стоїть куди вище більшости американських коледжів, в яких на першому місці стоїть спорт. Коли вихованець американського „гайскулу" не знає математики-фізики й хемії, не цікавиться античними мовами, античною мітологією та культурою і не знає загальної історії й географії, зате дуже добре грає бейзбол, футбол чи кошиківку — він отримує стипендію на студії в університеті й закінчує його неуком. Читаємо і слухаємо критичні завваги на адресу шкільно-освітньої програми, чуємо з телевізійних передач бідкання, що потрібна реформа американського шкільництва, але не видно великого поступу у тій ділянці. Поступ є у тому, що вже всі громадські й державні чинники признають вищий рівень приватних народних і середніх шкіл над міськими чи стейтовими. Величезні кошти студій у добрих університетах зачиняють їх двері перед талановитими, але бідними юнаками й дівчатами. Це один з великих неґативів американської капіталістичної дійсности.

Але труднощі існують на те, щоб їх переборювати. Найпершим обов'язком батьків є дати своїм дітям не тільки дах над головою, одяг і щоденний харч, але й освіту — якнайкращу, якнайширшу. У XX-му сторіччі на переломі XXI — неславою вкривається людина без бодай середньошкільної освіти. Для успіху виконавця кожної професії треба трьох річей: таланту, освіти і праці. Талант — річ вроджена, не кожний і не кожна його має і це не вина людини. Його відсутність можна заступити пильною шкільною освітою, впертою самоосвітою та впертою працею. Уже найстарші філософи призадумувалися над ціллю людини на цьому світі. Дійшли до висновку, що ціллю людини є знайти щастя і що те щастя починається від вдоволення людини собою. Новітня людина не може бути вдоволеною із себе — без освіти, в оточенні рідних, свояків і приятелів, які мають освіту. Щасливими можуть бути селяни, ремісники чи дрібні купці й промисловці. Але кожний з них, якщо тільки є вартісною людиною, мусить мати якусь освіту, мусить читати „свою" газету й мусить ставитися з пошаною до книжки.

Батьки і діти — у вересні починається для дітвори й молоді новий життєвий етап. Мужчини і жінки до свого найпізнішого віку зберігають спомини дитячих і молодечих років. І ті спомини тісно пов'язані із школою, із шкільними товаришами, з добрими чи не дуже добрими вчителями й професорами. Вересень — це наче символ школи й освіти і він щорічно пригадується, бо деякі речі є незмінні: незмінним є людський дух, який змагає завжди до якогось вищого і кращого, змагає до висот, а не до низин. Тільки почерез школу й освіту можна досягти висот і тільки школа й освіта робить людину повновартною — для себе, для родини, громади і народу.

Найкращим фундаментом віри в майбутність державної України є гін тамтешньої молоді до науки. Слабо розвивається економіка України — гарно, дуже гарно розвивається шкільництво, переборюючи брак шкільних підручників, незнання рідної термінології та скупі ряди кваліфікованих вчителів. Лихом України є партійці й політикани — найбільшим добром є молодь, яка горнеться до науки.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Святослав Караванський

ДВА РОКИ СПОДІВАНЬ І НАДІЙ

I

Коли народжується дитина, батьки й родина покладають на неї свої сподівання. Проте не завжди новонароджений ці сподівання виправдує.

Те саме із державою. Коли постає держава, певні суспільні верстви покладають на неї свої сподівання. І ці сподівання так само можуть не справдитися.

Коли постала незалежна Україна, свідомі українці бачили в ній уособлення своїх сподівань, а саме: відродження в українській державі української нації. На таке відродження годі сподіватися без повної деколонізації України.

Минуло два роки існування незалежної України, а ознак деколонізації її у сфері права, у сфері економіки, у сфері духу не видко.

Почнімо з права.

Коли колишня колонія проголошує себе незалежною державою, вона тим самим кардинально порушує колоніяльну конституцію і цілковито її перекреслює. Не треба забувати, що конституція УССР — це ніяка не конституція, а, сказати б, фіговий листок для маскування диктатури комуністичної мафії.

Проголошення незалежности України якісно змінило колишню УССР, обернувши її юридично на самостійну державу. Але достосування колоніяльної конституції УССР до незалежної держави можна порівняти хіба із запровадженням тюремних правил у фешенебельному готелі.

Допускаючи дію колоніяльної конституції, демократично обрана влада не повинна вагатися, коли за певних ситуацій треба діяти, не дотримуючи букви колоніяльного закону. Права демократично обраної влади вищі від прав мертвого закону.

Тому, одразу після проголошення незалежности і обрання президента колишньої колонії, президент має скликати конституційну асамблею для укладання нової незалежної конституції. Такий непередбачений конституцією УССР крок випливає із самого факту постання незалежної держави: незалежна демократична держава мусить мати свою демократично укладену незалежну конституцію.

В Україні ж демократично обраний Президент цього не зробив, сподіваючись, що конституція УССР може з успіхом служити незалежній Україні на перехідний період. Однак, сучасна Верховна Рада навряд чи затвердить конституцію, укладену комісією під головуванням Леоніда Кравчука. Отже, в Україні триватиме хаос, викликаний дією колоніяльної конституції у незалежній де юре державі. Цю обставину використовують руйнівні сили, намагаючись ліквідувати незалежність України, а заразом і президентство обраного народом Президента.

Отже, у сфері права Україну не деколонізовано.

Перейдім тепер до економіки.

Для перебудови економіки на ринкових засадах передусім потрібна земельна реформа. Відбудову економіки СССР після революції большевики почали з розподілу землі між селянами. Коли мільйони селян беруться до господарювання, їхня діяльність, їхні запити до ринку стимулюють розвиток промисловости, торгівлі і пожвавлюють економічну ситуацію у країні.

Сьогодні, річ ясна, розподілити землю між селянами, які не мають засобів виробництва, не мають досвіду самостійного господарювання, не можна. Але треба всіляко заохочувати тих, хто до такого господарювання має охоту. І саме цього — заохочення хліборобів до власного господарства в Україні нема. Місцева адміністрація не виявляє такої тенденції, навпаки, вона всіма засобами старається зберегти колгоспи. Цікаві дані маємо з Полтавщини: за рік надійшло 10,000 заяв від селян з бажанням фермерувати. Лише 1,000 заяв розглянуто і задоволено. Це свідчить, що місцева адміністрація гальмує потяг селян до власного хліборобства.

Свого часу, щоб колективізувати селян, большевики зорганізували 25,000 так званих парттисячників, які роз'їхалися по селах СССР для організації колгоспів. На місцях — у кожному селі — був організатор колгоспів. Крім того, большевики задовго до колективізації згуртували по селах місцевий люмпен у так званих комітетах незаможників. Ця верства дуже помогла владі під час колективізації.

Дбаючи сьогодні про розвиток фермерства, держава має вислати на місця — до кожного села — свого представника, який мав би на місці бути місіонером ринкових відносин на селі, агітувати за фермерство, сприяти майбутнім господарям у їхньому протиборстві з місцевою адміністрацією. Прямий обов'язок держави згуртувати по селах певні організаційні осередки майбутніх хліборобів, надавши їм ряд повноважень для боротьби з місцевою адміністрацією.

Закінчення буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Аркадія Оленська-Петришин

Ґалерії Києва

У цьогорічному мистецькому середовищі Києва можна спостерігати дуже багато позитивних проявів, що особливо вражає в порівняннях з попередніми роками. Одним таким покрашанням є побільшення виставочних просторів, як у вже існуючих приміщеннях, які стали більш доступними для мистців, та в нововідкритих ґалеріях. У багатьох таких приміщеннях є вже краще освітлення та більш простірні кімнати для експонатів.

Найважливішим все ж є поява дуже цікавого нового мистецтва. В першу чергу, мистецтво є більш різнорідне, бо, крім вже знаних праць із попередніх десятиліть, можна також побачити багато новаторських експонатів, у яких сильніше відчувається динаміка творчости.

З новаторських праць помітно, що велика кількість мистців вже краще обзнайомлена з мистецькими процесами Заходу і більш впевнено відчуває свободу своєї власної творчости. Мистці також почувають себе менш відокремленими і хочуть бачити свої праці в контексті світових мистецьких процесів. Деякі мистці вже мали нагоду виставляти свої праці поза кордонами України і навіть подорожували з виставками. Такі безпосередні контакти з мистецтвом Заходу давали мистцям шанси порівняти свої праці з працями мистців інших країн. До речі, твори закордонних мистців, зокрема европейських, можна вже також побачити в ґалеріях Києва.

Найцікавіша виставка в червні ц. р. відбулася, мабуть, в нововідкритій „ґалерії „Київ". Вона включала праці сучасних мистців з різних частин України, багато з яких вже виробили свій особистий мистецький вислів. На виставці були праці, які вказували на формальні пошуки мистців, зокрема безпредметні твори, як також праці, в яких були натяки на тематику, особливо українську. Однак наявним було, що така тематика не була ілюстративна, але мистецько перетворена завдяки образотворчим засобам. Найуспішніші картини були мабуть ті, в яких була сильна евокативність. Це відноситься, зокрема до сюрреалістичних праць, але також тих, які зосереджувалися на мітичній тематиці, яка наводила почуття якогось фантастичного світу.

Перевага новаторських зацікавлень помітна також в інших ґалеріях Києва, особливо тих, які знаходяться в зовсім чужому їм мистецькому середовищі. Я мала нагоду бути на відкритті однієї з таких ґалерій, спонзорованої Спілкою художників, де було багато відвідувачів, які дискутували на мистецькі теми, пили вино, світили свічки та взагалі поводилися свобідно, що робило враження дуже динамічного мистецького середовища. Праці трьох мистців, які були експоновані, недвозначно вказували, що ці мистці вже мали чітко вироблені мистецькі особистості. Картини діяли безпосередньо, були склонні до сюрреалізму і наводили евокативні образи.

У Культурно просвітньому центрі (колишній Музей Леніна) також відбувалася виставка новаторського мистецтва. Це була групова виставка мистців з різних країн, включно з Японією, де також брали участь українські мистці. Виставка, яка включала велику кількість безпредметних праць, була на високому рівні і давала змогу побачити праці українських мистців поруч з працями мистців з інших країн.

У той же час в Києві відбувалися зовсім інші виставки, як групова виставка у приміщенні Спілки художників. Вона включала експонати раніших та сучасних мистців українського естаблішменту, в яких часто бракувало чіткости задумів і взагалі не завжди можна було відчути, що в багатьох працях була потреба щось особливе сказати. В деяких працях навіть техніка була слабо опанована, що було особливо наявним в безпредметних картинах. Взагалі, виставка віддзеркалювала колишню ізольованість українських мистців від важливіших творчих процесів в мистецтві.

Подібну ситуацію можна було відчути на виставці „Шістдесят з 60-их". У 60-их роках ці мистці були в авангарді, а їхні праці були символами протесту проти офіційного мистецтва. Тоді ж був фермент, затаємничена динаміка, і мистецтво шістдесятників видавалося дуже відважним. Воно й було, особливо в порівнянні з шабльонним соцреалізмом, що, однак, тепер видається пасивним і анемічним, у якому мало самовислову. Я пригадую ранні 70-ті роки, коли я відвідувала майстерні українських мистців і бачила в них картини з релігійною і народною тематикою, яких не

(Закінчення на стор. 6)

Микола Світуха

„ДИЛЕМИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ" — ВАРТІСНЕ ВИДАННЯ

II

У вузьких рамках нашої статті можна насвітлити лише кілька цікавіших поглядів автора, який не приховує песимізму стосовно перспектив розвитку не лише України, але й Росії й інших післякомуністичних суспільств. Причина в першій мірі в тоталітарній спадщині цілого суспільства колишнього Совєтського Союзу, але також у теперішній політиці ЗСА і Західньої Европи супроти Сходу. Докорінні економічні і суспільні зміни, які настирливо форсують різні речники Заходу і їхні економічні „експерти", не можуть принести успіхів за умов, які є характерні післяімперському і післятоталітарному суспільствах. Відкидаючи радикальні розв'язки, автор пропонує альтернативу еволюційних змін політичного і соціяльного устрою, а тим більше економіки всіх країн Східньої Европи.

На увагу заслуговує розділ книжки присвячений оцінці „помилок" Росії і України в процесі початкового співіснування. Це, розуміється, суб'єктивна опінія автора, основана на оцінці вже минулих подій, до яких автор не мав ніякого безпосереднього відношення. Для співучасників тих подій, які несли чи несуть пряму відповідальність за наслідки — це не були „помилки", але вибір поміж складними розв'язками ситуацій, з яких жодна не була ідеальною. Вибираючи одну з альтернатив тяжко вповні передбачити реакцію другої сторони, а тим більше врахувати всі наслідки.

Помилками Росії автор вважає інтервенції відносно Криму і непошанування принципу ненарушености існуючих міждержавних кордонів. Цей факт може мати неґативні наслідки для самої Росії, підсилюючи сепаратистські тенденції поміж чеченами, татарами та іншими автономними націями в складі Російської федерації. Помилкою було захоплення всього майна колишнього Совєтського Союзу, зокрема закордонних амбасад. Помилкою слід уважати радикальну реформу цін в січні 1992 року, яка заскочила сусідів Росії, в тому і Україну, вповні неприготованою. Усі пляни економічної „шовкової" терапії в Росії не враховували впливу на тепер уже самостійні сусідні держави.

Україні автор книжки приписує три основні помилки. Першою був брак продуманого до деталів пляну про формування власної національної армії, переміщення колишніх совєтських частин поза кордони України, демонтаж нуклеарної зброї — все це при одночасному формуванні „стратеґічних" сил на території всіх колишніх республік, але під російським командуванням. Українська дипломатія не з'ясувала принципів військової доктрини України (бо такої не було!) державам Заходу, викликаючи підозріння ворожих інтенцій супроти сусідів і наскрізь неґативну реакцію в Москві. Другою помилкою автор уважає вимогу України перебрати цілу Чорноморську фльоту, не враховуючи реакції Росії і персоналу командного складу морських сил базованих в Криму. Поступове зниження вимог вказало на слабість позиції не лише відносно самої фльоти, але й військово-морських баз в Криму. Третьою помилкою, на думку автора, була тактика України щодо нуклеарної зброї, яка насторожила Москву і підкосила опінію Заходу про надійність зобов'язань, які беруть на себе представники України.

Останній розділ книжки „Дилеми для Заходу" є зокрема вартісною оцінкою кардинальних помилок у відношенні до України за останніх кілька років. Автор переконаний що еліта Заходу і публічна опінія погодилася з фактом упадку Совєтського Союзу, але вона ще не зрозуміла значення розвалу імперії. Самостійність післякомуністичних національних держав ще не закорінилася у свідомості політиків Заходу. При існуючій ментальності західніх політиків потрібно ще багатьох зусиль, щоб Україну й інші неросійські держави вважали справжніми державами дійсних націй з окремими культурними здобутками і історичним минулим.

Появу книжки Александра Мотила слід не лише привітати, але й подбати, щоб вона знайшлася у кабінетах впливових політиків і на полицях провідних бібліотек ЗСА і Канади.

Отець д-р Йосиф Кладочний

„БЕРЕЗА-КАРТУЗЬКА" МОЇХ ЧАСІВ

VIII.

Щоб не тратити часу, ми навіть не пішли до маґазинів шукати своїх речей, та хоч як нам було шкода часу, на всякий випадок, кілька з нас з почуття обов'язку, карности і солідарности, пішли в ляґер перевірити, чи всі камери порожні, та чи хтось з наших хворих не лишився там. Перевіривши, ми бачили, що всі камери були відчинені, але нікого в них не було. Коротко ще застановлялися ми, куди нам податися і якою дорогою. Одні хотіли йти прямо на південь на Львів, інші хотіли йти на північний Захід до східньої Прусії, інші — прямо на Захід, ще інші — на Лемківщину та Засяння, але наразі ми всі пішли разом, а поділ наступив за Бугом, у Білій Підляській.

Почуття свободи вливало в нас радість, а також було сильне нервове напруження, бажання жити і бачити нові часи, нові події, які наставали, та брати в них активну участь. Надія на кращу будучність України, додавала нам сили. Однак деякі з нас були так дуже вичерпані, що вже по кількох кілометрах дороги, виснажені, без сил, падали на землю та просили, щоб їх залишити, бо вони і так помруть і не хочуть нас обтяжувати собою та бути завадою, тим більше, що вони відчувають близькість і неминучість своєї смерти. Очевидно, ми їх не слухали, а старалися, як тільки могли допомогти їм, роздобути щось із їжі; щоб рятувати їх від загибелі. Один в одному бачив дорогого брата, про якого в потребі треба дбати так, як про себе самого, як заповідав нам наш Господь. Ми пам'ятали і про старокозацьку приказку: „Сам пропадай, але товариша в біді — виручай".

Коли інженер Воробець зі Львова впав на землю (загинув у Львові трагічно), пішов я та ще двоє до недалекої хати, що стояла самотньо на полі, просити хліба, молока, чи взагалі щонебудь з їжі для Воробця. Але в тій хаті жили такі бідні люди, що самі не мали що їсти, і крім порожніх горшків та громадки дітей і їх матері нічого там не було.

Більш-менш дві сотні метрів від хати побачив я кількох кримінальників, які сиділи на полі біля вогню та щось варили. Їх було п'ять або шість. Ми підійшли до них і я просив їх, щоб дали, якщо мають, хоч трошки щось до їдження, зазначуючи, що це не для нас, а для товариша, що з виснаження і голоду впав на землю і не може далі йти. Один з них став до мене приглядатися, а по хвилині голосно сказав: „Як свободи бажаю, дивіться, — та це наш священик, якого знаю з тюрми на Святім Хресті („на Святім Хресті" — така важка тюрма, перероблена зі старого бенедиктинського монастиря; розташована на південний схід 35 км від Кельц). Він дав трошки хліба, три печені бараболі і трохи молока. Я, як міг, найщиріше подякував цим колишнім в'язням за такий щедрий дар. Для нас — це був скарб безцінний, який тоді врятував життя інженерові Воробцеві. Повертаючись, подивляв я сприт цих хлопців, які встигли так скоро розжитися. До сьогодні заховую вдячність для них, за їхній добрий вчинок.

Цілий день прямували ми на Захід у напрямі Кобриня. Ми йшли дуже поволі і ще не дійшли до Кобриня, як настала ніч. Перевтомлені, впали ми на теплу землю і заснули мертвим сном. Пробудив нас гук гармат та теркотання скорострілів. Коли підняли голови, переконалися, що знаходимось в смузі фронту. Недалеко нас стояли гармати, а польські артилеристи стріляли з них. Відходити не було можливо і не було куди, тому ми тільки ще щільніше притулилися до землі та ждали ранку. Військо польське зовсім нас не чіпало і робило свою роботу. Може вони не орієнтувалися хто ми, а може їм було не до нас.

Коли почало розвиднятися, військо відійшло, а ми пішли далі на Захід. Німців наразі ніде не було видно. Ранішня мряка ще не уступала вповні, але ми далі йшли вперед. Перед Кобринем почули ми якісь людські голоси, а, коли підійшли ближче, побачили громаду кобринських жидів, та трохи комуністів нежидів, які думаючи, що вже йде Червона Армія, вийшли назустріч привітати їх квітами та цукорками. Коли вони побачили нас зблизька, кинули ці квіти і цукорки на землю та зі страху повтікали. Ця подія трохи нас розвеселила, мабуть, вони вважали нас за якусь велику грабіжницьку банду. До Кобриня ми прийшли рано десь біля дев'ятої години. Місто робило враження мертвого. Нікого з мешканців не було видно ані чути.

По місті ходили тільки ми, все було позамикане, відчинена була тільки брама тюрми. Зайшли ми до середини подивитися, чи нема там випадково замкнених в'язнів. Однак нікого там не знайшли. З Кобриня ми пішли дорогою на Берестя. За містом побачили великі лани невикопаної картоплі, а на її рядах лежало дуже багато побитих польських жовнірів. На плечах у них були наплечники, зрульовані коци, коло них лежали карабіни, а деякі, навіть хоч мертві, держали їх в руках. Були це майже всі молоді хлопці. Ранених не було видно. Це польська піхота хотіла своєю контратакою не допустити німців до Кобриня, та це їм не вдалося. Мертві мали на собі патронташі та торби на хліб і консерви. Але, переходячи дорогою попри побоїще, нікому з нас навіть на думку не приходило, щоб обшукувати забитих і забрати для себе хліб та консерви, які були при них.

По побоєвищі ходило кількох німецьких офіцерів та про щось між собою дискутували. Один з них запитав нас, хто ми, звідки йдемо і куди. Хтось відповів, що ми українці, політв'язні, йдемо з ляґру Берези і хочемо дістатися до Львова. Цей офіцер запитав, чи ця група, яку він бачить чи це всі українські політичні в'язні? Відповідь була, що не знаємо, бо в ляґрі камера від камери і барак від бараку були ізольовані. Та й на одній камері не всі мали можливість пізнати себе взаємно. Тоді цей офіцер сказав, щоб усі українці націоналісти виступили з групи та йшли далі дорогою на Берестя: Недалеко звідси є німецька військова застава, і як будуть питати, хто ви і куди йдете, — говорив нам німець, — маєте сказати кличку: Ukrainer—Lemberg („Українці—Львів"), а відзивом буде: „Zweite Batterie („Друга батерія"). Очевидно, говорили ми по-німецьки.

Продовження буде.

Д-р Павло Пундій

УКРАЇНСЬКІ ЛІКАРІ-ПІОНЕРИ В ЗСА

(У століття першого лікаря-українця в Америці)

Знаменні різними історичними датами наші роки і вони є теж пригадкою, що сто років тому наприкінці минулого століття, на вільній американській землі появився перший лікар українець, а був ним Микола Судзіловський-Рассел. Цій кольоритній постаті присвячена кільканадцятисторінкова праця Мирослава Лабуньки.

Хоч приїзд до Америки у 80-их роках XIX століття д-ра М. Судзіловського був окремим епізодом сам для себе, то все ж таки його приїзд започатковує дальшу появу лікарів-українців впродовж чергових років XIX і початкових декад XX століть.

В основному історія перших лікарів-українців у Америці тісно пов'язана з припливом на цей терен заробітчанської еміграції, що її українське Закарпаття започаткувало ще в 70-их роках минулого століття, а в слід за закарпатськими еміґрантами пішли галицькі лемки і бойки.

Це були бідні й неосвічені люди, що, приїхавши сюди, пішли на найтяжчі роботи у копальнях і сталеварнях, щоб тільки заробити щонебудь і якнайскорше вертатися на рідну землю, яку дуже любили і за нею тужили. Доказом цього є той факт, що від 1908-го до 1930-го року близько 30 тисяч українців, заробивши дещо гроша, повернулися на свою батьківщину.

Першими лікарями-українцями, що приїхали сюди вже з лікарськими дипломами, були згаданий уже д-р Микола Судзіловський-Рассел і д-р Степан Гриневецький, а чергову групу творили ті, що вже тут, на американській землі, закінчили свої медичні студії, як от д-р Володимир Сіменович, д-р Кирило Білик, д-р Мирослав Сіменович і інші. Вони поселювались передовсім у більших центрах української еміґрації (Чикаго, Філядельфія, Ню Йорк, Дітройт) і там побіч своєї професійної праці, в міру існуючих можливостей, потреб і зацікавлень займались теж громадською, видавничою чи навіть політичною діяльністю. Очевидна річ, що крім таких національно-свідомих і суспільно наставлених лікарів, були й такі, що поза своєю професією нічим не цікавились, і про них ми маємо дуже скупі відомості.

Хронологічно історію українських еміґрантів-поселенців в ЗСА, а в тому і діяльність українських лікарів, можемо розглядати у трьох періодах. Перший період охоплює часи від 1870-их років аж до вибуху Першої світової війни. Це була майже виключно заробіткова еміґрація.

Другий період — між двома світовими війнами, можна б окреслити як робітничу і політичну еміґрацію, яку зумовили події після провалу української визвольної боротьби.

Третій період — після закінчення Другої світової війни, коли прибули до Америки сотні тисяч нових еміґрантів — різновидних соціяльних прошарків-професій, різних політичних переконань тощо. З цією численною еміґрацією прибуло теж багато українських лікарів, які відповідно влаштувались на місцях свого поселення і помітно виявили свою професійну самоорганізованість і велику активність у суспільно-національному житті української спільноти. Прицілом моєї статті є накреслити профілі українських лікарів, які почали свою професійну і громадську чи політичну діяльність у двох перших періодах історії української еміґрації, тобто від 1870—80-их років до виникнення Другої світової війни.

* * *

Першим лікарем-українцем, що прибув на американську землю, був, як згадано, д-р Микола Судзіловський (1850—1930). Народжений у Наддніпрянській Україні (м. Могилів), він свої медичні студії почав у Київському університеті, а закінчив у Букарешті у 1880 році. Проживаючи ще у Києві, він займався революційною діяльністю і заснував навіть „Американський Кружок", що мав на цілі організувати „земельну комуну" в Америці. Переслідуваний царським урядом, він мусів виїхати з України. Певний час він проживав у Швайцарії, згодом у Румунії і звідтіля у 1887 році виїхав до Америки. Деякий час вів д-р Судзіловський лікарську практику в Сан Франціско. Добра европейська освіта, політична виробленість і непосидюща вдача не дозволили йому довго займатись лікарською професією. Він виїхав на Караїбські острови, де виконував функції американського консула, а під кінець 1890-их років поселився на Гаваях. Тут д-р Судзіловський займався політичною діяльністю і навіть став президентом місцевого сенату та співзасновником Лікарського Товариства. На островах зустрівся з невеликою громадою українських еміґрантів (було їх там 40 родин), часто заступався за них, а після Першої світової війни виїхав з Гаваїв і поселився в Китаї, де й помер у 1930 році.

Історію д-ра Судзіловського як лікаря в ЗСА треба вважати тільки за відокремлений епізод, постільки справжня історія українського лікарського руху в Америці почанається у 90-их роках минулого століття і вона пов'язана передусім з Чикаґо. Саме в Чикаґо впродовж кількох декад кінця XIX і початків XX століть (конкретно до початку Другої світової війни) жило і працювало шість помітних своєю діяльністю лікарів українців, що їх справді можна уважати за лікарів-піонерів.

Таким першим лікарем, гідним назви піонера, треба визнати д-ра Володимира Сіменовича. Народився він у 1859 році. Після двох років правничих студій у Львові він у 1886 році приїхав до Америки на вимогу й запрошення о. Івана Волянського, і згодом у Чикаґо в 1895 році закінчив медичні студії. Лікарську практику почав у стейті Пенсильванія, де тоді проживало найбільше українських робітників (Шенандоа, Шамокін). Згодом д-р Сіменович повернувся до Чикаґо і тут уже без перерви продовжував працю як лікар і громадянин аж до його смерти у 1932 році. (див. Календар УНС, 1931, стор. 70. „З мого життя" Володимира Сіменовича).

Д-р Володимир Сіменович був справді незвичайно обдарованою і працьовитою людиною як лікар-професіонал, так і українець-громадянин та патріот. Як професіонал, він після закінчення медичних студій в Чикаґо вирішив спеціялізуватись і з тією метою виїхав на два з половиною роки до Европи, де у славних тоді клініках Праги і Відня здобув потрібні собі знання. Тоді теж брав він участь в організації Комітету слов'янських лікарів, що був заснований в рамках Міжнародного Конґресу лікарів у Парижі в 1900 році.

Повернувшись до Чикаґо, він успішно практикував у положництві та впродовж кількох років був професором положництва в Національному медичному університеті. Як патріот-громадянин, д-р Сіменович проявив себе ще в Пенсильванії у Шенандоа, де включився в національно-суспільну працю, що її з великим успіхом очолював серед малоосвіченого українського робітництва перший український католицький священик на американському терені і редактор часопису „Америка" о. Іван Волянський. А праця о. Волянського в тих часах була справді дуже важка і важлива, бо треба було організувати наше робітництво, що не мало ніякого проводу, і допомагати йому закладати кооперативи, організувати хори чи драматичні гуртки, і то серед дуже несприятливих обставин того часу. Справжній організаційний талант д-ра Сіменовича проявився у Чикаґо, де він розвинув широку суспільно-громадську працю. Він заснував перше „Братство УНСоюзу", „Український товариський клюб", „Земельну компанію" та видавав журнал „Україна". Помер д-р Володимир Сіменович 13-го червня 1932 року і похований на цвинтарі св. о. Миколая.

Другим лікарем і громадським діячем у Чикаґо був д-р Степан Гриневецький (1877—1942). Закінчив медицину він у Віденському університеті, де потім працював ще вісім років асистентом, опісля доцентом у Загальному шпиталі у Відні. До Чикаґо приїхав у 1907 році й вів успішно лікарську практику (при Чикаґо аве. і Вестерн авеню). Лікувалися у нього українці і поляки, а навіть чикаґські мільйонери. Мав д-р Гриневецький своє власне авто з шофером та велике моторове судно, яхту. Був він лікарем у шпиталі Сен Мері оф Назарет і в Біллінґс шпиталі та деякий час лектором у Раш-Медікал коледжі.

В українському громадському і політичному житті був д-р Гриневецький дуже активний. Деякий час він був редактором газети „Україна", а в 1920—25 роках видавав тижневик „Січ". За намовою д-ра Осипа Назарука став прихильником Гетьманського руху та його першим головним отаманом в Америці. Але скоро д-р Гриневецький потрапив у конфлікт із осередком Гетьманського руху і в 1925 році покинув гетьманські ряди і „Січ".

Друкарня, що її зорганізував д-р Гриневецький, проіснувала до 1941 року, до 1938 року проіснувала „Січ", а потім — часопис „Наш Стяг", редактором якої був Богдан Катамай.

Другою улюбленою ділянкою громадської діяльности д-ра Гриневецького був Клюб Молодих, де він виголошував свої цікаві доповіді. Мав веселу й щиру вдачу і був дуже добрим промовцем. Любив він мистецтво і спів, тому разом із своєю дружиною співачкою Наталією з Підляшецьких зорганізував мішаний хор, що в 1912—1919 роках дав ряд концертів перед українською і чужинецькою публікою. Відомий чикаґський політик Джан Мак Кормік дуже любив концерти того мішаного хору.

За прикладом поляків, що зорганізували в роках Першої світової війни „Польську бриґаду Галлєра", д-р Гриневецький зорганізував українську сотню при Іллінойській Національній Ґвардії, яка проіснувала до 1940 року. Під час Другої світової війни і американсько-совєтської співпраці пережив він особисті переслідування, поліційні допити, що мали на меті знеславити український визвольний рух, і це мабуть причинилось до його душевного заломання й матеріяльного зубожіння. Помер д-р Гриневецький у 1942 році.

Цікавою постаттю на чикаґському терені був священик-лікар о. д-р Михайло Корба (1887—1935), народжений в Америці. На 10-му році свого життя він виїхав з батьками на Словаччину до Пряшева, де закінчив гімназію і духовну семінарію, і в 1919 році був висвячений на греко-католицького священика. Повернувшись до ЗСА, був о. Михайло священиком на різних парафіях у Пенсильванії. Він приєднався до групи єпископа Сотера Ортинського і з цього приводу був переслідуваний т. зв. мадяронами. Вкінці за старанням Владики Ортинського призначили його парохом у Вайтінгу (Індіяна), де він збудував нову церкву та парафіяльний дім.

Крім своєї душпастирської праці, о. Михайло Корба мав велике замилування до медицини і тому вписався на медичний факультет Лойола університету, але медичні студії закінчив у 1921 році в Медичній школі Джана Ганнемана, діставши дозвіл на лікарську практику в стейтах Іллінойс та Індіяна. Свою лікарську практику вів у східній частині міста Чикаґо, через що був приневолений покинути свої душпастирські обов'язки. Впродовж дванадцяти років був лікарем і хірургом, і, заразившись від пацієнта, помер у 1935 році на запалення горла. Залишив по собі славу сумлінного і доброго лікаря, чулого на людське горе і готового кожночасно спішити з лікарською поміччю. Крім цього д-р Корба цікавився і активно займався суспільно-громадською працею.

Цікавим лікарем-політиком був д-р Кирило Білик, який походив з Полтавщини. Не знаємо, коли він приїхав до Америки. В 1909 році д-р Білик вже належав до Українського Клюбу в Чикаґо, де в неділі по полудні навчав наших людей англійської мови. Хоч був православним, належав він до хору церкви св. о. Миколая.

В 1913 році Кирило Білик вступив на філософський факультет Чикаґського університету, рівночасно студіюючи медицину в Раш-Медікал коледжі, що її він закінчив у 1917 році.

Кирило Білик цікавився українськими політичними справами і мав особисті зв'язки із сенатором Джорджом Гаммелем, членом Американської Мирової Місії. Українсько-Американський Комітет вислав д-ра Білика на допомогу Українській делеґації на Мирову конференцію в Парижі в 1919—1920 роках. Відомо, що Паризька конференція не принесла нічого доброго нашій справі і це так зневірило д-ра Білика, що він, повернувшись із Парижу, відсунувся від усякого політичного життя і присвятився виключно лікарській праці в Ню Йорку. Помер д-р Кирило Білик правдоподібно в 1924 році.

Найбільш відомим лікарем із старої еміґрації був д-р Мирослав Сіменович (1885—1967). Це був громадсько-політичний діяч, довголітній голова Українського Лікарського Товариства та фундатор Українського Національного Музею в Чикаґо.

Народився він у 1885 році в Чернівцях на Буковині у священичій родині. В Чернівцях закінчив гімназію та два роки електротехніки в Німеччині. До Америки прибув у 1907 році, а медичні студії закінчив у Лойола університеті в 1912 році, відчинивши приватну лікарську практику в Чикаґо.

В 1920 році приїхав він до Галичини зі своїми батьками, де його призначив Президент Петрушевич до політичної Місії Уряду ЗУНР для переговорів у Лондоні. Повернувшись до ЗСА, очолив д-р Мирослав Сіменович Гетьманський рух і організував товариства „Січі", а в 1927 році з рук гетьмана Павла Скоропадського одержав отаманський пірнач. В 1922 році він організував величавий бенкет у честь Митрополита Андрея Шептицького та диригента Української Державної Капелі Олександра Кошиця. В 1933—34 роках організував і очолював Український павільйон на Світовій виставі в Чикаґо. В 1937 році гостив гетьманича Данила Скоропадського в Чикаґо.

Під час Другої світової війни гетьманська організація була припинила свою діяльність і її відновили щойно по закінченні війни, а Третій гетьманський з'їзд у 1952 році покликав д-ра М. Сіменовича знову очолити Гетьманський рух в ЗСА (1952—1959).

Крім того д-р Сіменович брав активну участь у громадському житті, став співорганізатором Ліги Американців Українського Походження та Українського Лікарського Товариства Північної Америки відділу в Чикаґо і був чотирикратно його головою в 1955—1958. Тривалим пам'ятником його діяльности є Український Національний Музей (ім. д-ра М. Сіменовича) в Чикаґо, якого був він фундатором та почесним президентом.

Український Вільний Університет в Мюнхені 25-го жовтня 1959 року признав лікареві Сіменовичеві почесний докторат з філософії. Урочиста промоція відбулася в авдиторії школи св. о. Миколая, де опісля відбувся величавий бенкет.

При кінці 1965 року, з нагоди 80-ліття д-ра Сіменовича, УЛТПА разом з Музеєм влаштували йому величавий ювілейний бенкет із музичною програмою. На жаль, він не міг бути на цьому бенкеті, бо захворів і перебував в шпиталі. Помер д-р Мирослав Сіменович 14-го березня 1967 року.

Незвичайно скромною і шляхетною людиною в Чикаґо був лікар-дентист д-р Омелян Тарнавський (1885—1965), уродженець Збірівщини. Після закінчення гімназії у Бродах, під час Першої світової війни був покликаний до австрійської армії. По розвалі Австро-Угорщини він вступив у ряди Української Галицької Армії і перейшов з нею всі воєнні кампанії, тиф і Чотирикутник смерти. В серпні 1920 року перейшов з Бриґадою ґен. Кравса до Чехо-Словаччини. Згодом через Відень д-р Тарнавський дістався до Клівленду, де його батько був священиком. В 1928 році молодий Омелян закінчив дентистику в Лойола університеті та почав практикувати в українській околиці Чикаґо.

Д-р О. Тарнавський був дуже активним у Гетьманському русі, в 1933—1937 роках був отаманом „Січі", а в 1937 році разом з д-ром М. Сіменовичем гостив гетьманича Данила Скоропадського в Чикаґо. Мав теж товариські зв'язки з полковником Евгеном Коновальцем.

По Другій світовій війні д-р О. Тарнавський належав до Українського Лікарського Товариства Північної Америки, відділ в Чикаґо, і брав активну участь в українському громадському житті.

Цікавим лікарем у Чикаґо був д-р Іван Смук (1888—1976). Народився він у Перемишлянщині в 1888 році; до Америки приїхав в 1906 році. Як ковальський челядник, вступив до Американської армії на Філіпінах, що допомогло йому здобути освіту ветеринара. Вийшовши з армії, він доповнив свою освіту спочатку в хіропрактиці, а відтак у медицині. Як пише у своїх споминах інж. Степан Куропась, д-р Іван Смук у 1920—30 роках провадив успішну лікарську практику при Чикаґо авеню, був доволі багатий, симпатизував з націоналістичним рухом і у нього спинялися, відвідуючи Америку, полк. Евген Коновалець, Сеник-Грибівський, полковник Сушко та інші видатні націоналісти „мельниківці".

Як лікар, він радо витинав міґдалки, бо уважав, що вони „були непотрібні" і спричиняли різні недуги серця і суглобів.

Д-р Смук любив військову справу, тож був активний у Січовій організації, а потім в ОДВУ, Організації Державного Відродження України, у відділі „Сини України".

З приходом до ЗСА нової еміґрації по Другій світовій війні, д-р Смук щиро займався новими еміґрантами, шукав їм праці та приміщення і на власний кошт утримував кухню і давав нічліги новоприбулим у Домі УНСоюзу. Він мав кілька фарм, де відбувалися літні табори Пласту і СУМА. Помер д-р Іван Смук 15-го березня 1975 року.

З Чикаґо пов'язані теж початки української професійної організації, які сягають 1933 року, коли то засновано Українське Професійне Товариство (УПТ), до якого ввійшли також лікарі, та яке зорганізувало два конгреси в Чикаґо (1934 і 1935) і видало свій 112-ти сторінковий довідник п. з. „Українські Професіоналісти в Америці і Канаді".

Ініціятором УПТовариства був д-р Григорій Скеґар (1891–1957), уродженець Буковини, який прибув до Канади в 1908 році, а в 1919 році перенісся до Чикаґо, де в 1925 році закінчив дентистику. Потім як дентист практикував у Чикаґо аж до 1938 року, дописуючи до українських і американських газет на українські теми. В 1935 році видав він власним коштом довідник українських професіоналістів. Крім своєї професійної праці д-р Скеґар займався журналістикою, був представником української преси на Світовій виставці в Ню Йорку в 1939 році і постійним репортером „Канадійського Фармера" та інших газет.

В 1940 році д-р Скеґар переселився до Каліфорнії, де йому пощастило випродукувати фільм „Запорожець за Дунаєм". Довгі роки був він секретарем Українського Культурного осередку в Лос Анджелесі, головою Відділу УНСоюзу та був управителем української школи при православній церкві св. Володимира. Був д-р Скеґар членом Українського Лікарського Товариства в Америці з 1950 року і написав кілька нарисів до „Лікарського Вісника" про українських лікарів в ЗСА і Канаді. Він любив подорожувати і про подорожі написав цікаву книжку „По Америці" (на 224 сторінок). Помер д-р Григорій Скеґар 31-го серпня 1957 року і був похований з великими почестями на цвинтарі в Інґлевуд у Лос Анджелесі.

Активним і заслуженим серед лікарів із „старої войни", безперечно, був лікар-дентист д-р Семен Кочій. Народжений 1897 року в селі Плесківці Тернопільського повіту; до гімназії С. Кочій ходив у Тернополі, де його старшим товаришем був покійний Патріярх Йосиф Сліпий. До Чикаґо прибув він 1912 року та зразу почав працювати в українській друкарні. Пізніше закінчив американську середню школу, а потім у 1924 році — передмедичний коледж на Чикаґському університеті.

Кілька літ д-р С. Кочій працював як бактеріолог при чикаґській службі здоров'я, а потім поступив на дентистику в Нортвестерн університет, яку закінчив у 1931 році, склавши стейтовий іспит і відчинивши приватну практику в українській околиці, де працював аж до 1983 року, коли відійшов на заслужену емеритуру.

Як добрий фахівець, д-р Кочій був також інструктором дентистичної хірургії при Нортвестерн університеті протягом 20-ти років.

Ще від студентських часів д-р Кочій був активним у церковному й громадському житті українського Чикаґо. Належав він до хору ім. М. Лисенка і Драматичного гуртка. Був секретарем 221-го Відділу УНСоюзу і Горожанського Клюбу, членом Союзу Українських Католиків „Провидіння", очолював Комітет будови цілоденної школи св. о. Миколая, а в 1941 році очолив світський Комітет для організації Евхаристійного Конгресу східніх обрядів. Був членом релігійного Т-ва „Пресвятого Імени" і „Лицарів Колюмба" при катедрі св.о. Миколая. Добрий промовець, виголошував він промови на численних бенкетах і на інших урочистих імпрезах, вітав „хлібом і сіллю" першого чикаґського єпископа Владику Ярослава Ґабра в 1961 році, а в 1968 році — Блаженнішого Патріярха кардинала Йосифа Сліпого.

Д-р Семен Кочій займався також журналістикою і писав дописи про поселення українців у Чикаґо. До Українського Лікарського Товариства належав він від самого початку, займаючи відповідальні пости в його управі, за що одержав Почесну грамоту.

За свою довголітню працю для Української Католицької Церкви і школи в 1985 році одержав він високе Папське відзначення (Грамоту і Медалю), а в 1987 році українські лікарі відзначили 90-ліття д-ра Семена Кочія святковим прийняттям.

Д-р Кочій був одружений спершу з Евдокією Будник, а по її смерті одружився вдруге з ідейною учителькою-пластункою Стефанією Костів, яка йому допомагала в його діяльності. Обоє вони щедро жертвували на церковні, шкільні та народні цілі. Помер д-р Семен Кочій 29-го вересня 1991 року на 93-му році життя.

В Чикаґо жили і працювали ще інші лікарі, дентисти і фармацевти, але про них не маємо жодних біографічних інформацій.

Одним із визначніших лікарів-українців, що жив і працював у Дітройті, був д-р Амброзій Кібзей (1888-1954), який написав цінну лікарську книжку-порадник „Український Лікар", що зазнала успішних двох видань.

Д-р Амброзій Кібзей народився в селі Мишкові Заліщицького повіту, в Західній Україні. До Канади приїхав у 1905 році. По закінченні вищих шкіл він якийсь час учителював у провінції Саскачеван, а в 1917 році записався на студії медицини в Альбертському університеті в Едмонтоні. По двох роках перенісся він до Монтреалю, де у 1922 році дістав диплом доктора медицини на Мак Ґільському університеті. Після ґрадуації переїхав до Пітсбурґу в ЗСА, де відбув дворічну шпитальну практику і в 1924 році поселився в Дітройті, де відкрив приватну лікарську практику.

В 1929 році д-р Кібзей виїжджає до Европи, де на протязі шести місяців практикує гінекологію у віденських шпиталях та відвідує Рідний Край. Тут, у Львові, зустрічається з українськими лікарями та дає цікаву доповідь про медичні студії та науку в Америці.

Повернувшись із Европи, д-р Кібзей далі практикує загальну медицину аж до 1945 року, коли він перейшов на спеціялізацію психіятрії в Невропсихіятричному Інституті Мишиґенського університету в Анн Арбор. Згодом, як спеціяліст практикує психіятрію в стейтових шпиталях в Су Сейнт Марі, опісля в Понтіяк, Миш. Помер д-р А. Кібзей 25-го квітня 1954 року на 66-му році свого трудолюбивого життя.

Д-р А.Т. Кібзей під час свого життя розвинув широку громадську-освітню діяльність в Канаді і Америці: він учителював у Саскатуні, Саскачеван, і був першим секретарем Інституту ім. Петра Могили; в Едмонтоні був першим секретарем Інституту ім. Михайла Грушевського та першим директором того інституту; перебуваючи в Монтреалі і в Пітсбургу, давав доповіді на медично-популярні теми; освівши в Дітройті, брав жваву участь у громадській праці, в організації Українського Демократичного Клюбу в Гемтремку та в будові Українського Народного Дому в Дітройті; 18 років був секретарем Контрольної комісії Українського Народного Союзу.

На увагу заслуговує публіцистична та медично-наукова діяльність д-ра Амброзія Т. Кібзея. За студентських часів дописував він часто до українських і англійських часописів; в 1923 році він написав медичну розвідку, що була поміщена в „Атлантік Медікал Джорнал", Пітсбург, Па.; в 1929 році відвідав Україну, де давав доповіді. (Див.: „Лікарський Вісник", ч. 1, 15-го квітня 1930 року, стор. 30), а по повороті з України написав ширшу статтю про Київ у „Фрі Пресс" — Дітройт; в 1935 році помістив наукову розвідку в „Лікарському Віснику" на тему „Танін при лікуванні попечень"; і в 1945 році написав і видав великий медичний довідник на 734 сторінок „Український Лікар", який був доповнений і вдруге виданий у 1954 році; у 1948 році написав психіятричну працю Folie a Deux, друковану в Psychiatric Quarterly, December 1948; в 1949 році написав психіятричну розвідку: Eternal Question — Mental Diseases, яка була поміщена в The Evening News, Sault Ste Marie, Mich. April, 1949.

* * *

Першим українським лікарем у Філядельфії був д-р Володимир Коваль, що народився в Сколім (Західня Україна), а медицину студіював у Філядельфії і тут потім практикував. Був він головним лікарем СУК „Провидіння" та був активним в українському громадському житті. Помер передчасно в молодому віці в 1923 році.

Другим українським лікарем у Філядельфії був д-р Сильвестер Черняк, який народився в Бродах (Західня Україна). Він практикував у Філядельфії впродовж п'яти років. Тяжка недуга перешкодила йому в його дальшій лікарській праці.

Найбільш відомим лікарем у Філядельфії був д-р Еміліян Гарасим (1910-1972), який народився в Дрогобичі (Західня Україна), до ЗСА приїхавши з батьками ще малою дитиною. Вже в студентських роках був він активний в громадському і союзовому житті, та був обраний до управи найстаршого Відділу УНС у Філядельфії ч. 45 (Братство „Любов").

Як студент медицини, одержав д-р Е. Гарасим стипендію УНСоюзу, і після закінчення студій став союзовим лікарем. Був він жертвенний на церковні і громадські справи, особливо підтримуючи дівочий Менор Джунійор Коледж Сестер Василіянок, де належав до Ради Довірених.

В часі Другої світової війни і після неї був д-р Еміліян Гарасим військовим лікарем при Американській армії в Німеччині, де активно допомагав українським еміґрантам — скитальцям, обороняючи їх від примусової репатріяції до СССР і сприяючи їм в переселенні до ЗСА.

Був він співосновником Українського Лікарського Товариства в Америці, і в 1950 році був вибраний заступником голови 22-го січ-

(Закінчення на стор. 6)

НАВІТЬ ЇЖАКОВІ ЗРОЗУМІЛО: НАСТАЄ ЗОЛОТА ОСІНЬ AT&T.

ВОСЕНИ ДЗВІНКИ ЗА КОРДОН СТАНУТЬ ЩЕ ДЕШЕВШІ!

15% знижки на прямі міжнародні дзвінки до однієї вибраної країни вже одержують учасники програми AT&T Special Country℠ Savings.

20%* знижки! Ця нова осіння пропозиція AT&T буде діяти від 1 вересня до 30 листопада. Ви можете дзвонити на будь-які числа до однієї вибраної країни. AT&T не вимагає ніякої додаткової оплати, не обмежує днями тижня–економте у будні та вихідні дні. Воістину: AT&T Special Country℠ Savings може бути найбільш зручною й вигідною програмою ощадности! Як то кажуть, це й їжакові зрозуміло. Ця пропозиція це тільки частина програми AT&T „**Плян Я**".

Дзвоніть безкоштовно вже тепер: **1 800 367-9806 Ext. 121.**
Ви можете говорити українською мовою, якщо бажаєте.

AT&T

*Знижка від базових розцінок AT&T на прямий міжнародний зв'язок з домашнього телефона. Існують деякі умови та винятки. Не може користуватися передплатниками певних інших програм економії AT&T. Підлягає виставленню рахунків. Знаходиться на ухваленні Федеральної комісії зв'язку.

ДЕРЖАВНІСТЬ УКРАЇНИ ЗАКРІПЛЮЄТЬСЯ! ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ ВКЛАДОМ ВАШОЇ ДИВІДЕНДИ У ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Спільними силами

Будівництво церкви у селі Чепелі Бродівського району на Львівщині.

Ми, жителі села Чепелі Бродівського району Львівської области чотири роки тому почали будувати греко-католицьку церкву у своєму селі. В нас є маленька капличка, вже стара, яку неможливо було відремонтувати. Тому порадившись, всім селом задумали побудувати нову церкву, таку як в багатьох селах Галичини. Нову церкву ми почали будувати на фундаменті старої зруйнованої ще у Першу світову війну. Ми вже дещо зробили: вимурували стіни, поставили „баню", покрили бляхою. Щоб закінчити повністю, треба ще докласти багато праці. Своїми силами і коштами нам дуже тяжко, тому що економіка нашої молодої держави України в тяжкому стані, а це відбивається і на нашому житті. Ми віримо, що так завжди не буде, але церкву хочемо якнайшвидше закінчити.

З нашого села є багато односельчан у світі: в Америці, Канаді, Австралії, які могли б надати нам деяку поміч. Тому ми звертаємось до своїх земляків — вихідців зі села Чепелі — відгукнутися на наше прохання і чим можете допомогти.

Ми звертаємось і до земляків-сусідів, вихідців із навколишніх сіл: Пеняків, Лукавця, Звиження, Марко-поля, Батькова та інших, а також до всіх українців доброї волі пожертвувати на будівництво греко-католицької церкви в с. Чепелях на далекій Україні.

Крім того через газету „Свобода" хочемо висловити сердечну подяку Григорієві Борчаковському, нашому землякові з Волині, жителеві Австралії, за те, що він пожертвував 140 дол. на будівництво церкви.

Ми заздалегідь щиро дякуємо вам. Нехай Господь Бог дає здоров'я і сили на чужині.

Парафіяни с. Чепелі

Просимо усі пожертви пересилати на адресу Осипа Панчишина: Osyp Panczyszyn 2140 W. Huron Str., Chicago Ill. 60612.

Він допоміг нам зорганізувати звернення в газеті „Свобода" і зможе зібрані кошти передати на будівництво церкви або привезти при відвіданні України.

Голова сільської Ради
Й. Блюй,
секретар **С. Максимів,**
член церковного комітету
С. Семчишин

Вісті з Торонто

Останній тиждень серпня 1993 року проходив в Торонто під враженням відзначувань другої річниці проголошення незалежности української держави. Дня 24-го серпня призидія Конгресу КУК в Торонто разом з генеральним консулятом України (консул Олександер Соботович) влаштували в будинку українсько-канадської Мистецької Фундації, зустріч-приняття для представників державних чинників Канади, держав, що мають свої амбасади в Торонто, етнічних груп і українських організації. Понад 150 осіб заповнили залю Мистецької Фундації, прикрашену великої мистецької вартості картинами, якими з подивом захоплювались гості, що досі не мали можливості тут побувати. Від Канади були посол Патрик Боєр, посол Флис, міністер громадянства Онтаріо Е. Зємба, міський радний В. Бойчук, консулі і представники Польщі, ЗСА, Німеччини, Литви, Латвії, Естонії, Ізраїля та інш. Присутніми були владики Ізидор, Юрій і Роман. Українську спільноту репрезентував президент СКВУ Юрій Шимко.

Програму вечора, яку відкрив голова КУК Ярослав Соколик, вела Марія Шкамбара. Головним промовцем вечора був консул Олександер Соботович. По офіційній частині ще довго велись товариські розмови. Тут треба ще згадати, що приміщення для консуляту, привівши його до кофортного стану і престижевого вигляду, безплатно віддала пані Ярослава Шафранюк, якій була зложена консулем прилюдна щира подяка.

В неділю, 29-го серпня, вже в ранніх годинах шлях у напрямку до оселі св. Володирима, що біля Оквил, був заповнений автами. Українські на них наліпки й прапорчики підказували, що це „українські" авта, що прямують на маніфестацію для відзначення другої річниці незалежности України. Сприяла чудова погода. По над п'ять тисяч учасників, в тому числі багато молоді, представників урядових чинників, етнічних груп, гостей з України; розпорошились по чудовій площі оселі, замаєній чисельними національними прапорами, приготованої до великих і радісних святкувань. Окрему частину оселі творили різні прилавки, продаж книжок, образів, різьби, вишивки та ін.

Точно о год. 11 перед полуднем, прикрашену національними прапорами і великим написом „В єдності сила", і сцену заповнив знаний в Торонто мішаний хор православної катедри св. Володимира під дириґентурою Нестора Олійника, що гарно співав до Соборного Молебня, який в асисті священників відправив Владика Юрій, який також перед закінченням виголосив глибоку, до теми дня, проповідь. Друга частина програми розпочалась о год. 2:30 концертом, який започатковано маршом духової оркестри „Батурин" під дирегентурою О. Брезденя. Вона виконала канадський і український гимни, а голова КУК в Торонто інж. Ярослав Соколик коротким словом привітав учасників і гостей з України, зокрема головного доповідача амбасади України в ООН Віктора Батюка, та під рясні оплески відкрив відзначення другої річниці незалежности України.

Оркестра „Батурин" виконала „О Україно, о любаненько" і „Дніпрова хвиля", композитора О.Брезденя, після чого танцювальний гурток „Тирса" з Бурлінґтону виконав танок „Привіт". Черговою точкою програми був виступ чоловічого хору „Прометей" під дирегентурою О. Брезденя і фортепіяновому акомпаніяменті П. Чорнописької.

Знаменитий виступ амбасадора Віктора Батюка, якого представив ведучий програмою М. Лучка, викликував ентузіястичні оплески і оклики: „Слава!" У своїй не довгій, але повній змістом промові амбасадор представив сьогодення в Україні, завдання і великі перешкоди в закріпленні державности в політичному і економічному аспектах. По імені назвав тих „діячів", які створюють тяжку ситуацію в Україні, наших неприятелів в сусідстві, та не багато приятелів у колах „сильних цього світу". Однак амбасадор закінчив промову з переконанням, що українських народ, що пережив русифікацію, голод, депресії, Чорнобиль, ніколи вже не стане рабом.

З привітами виступали: представник міста Оквил, міністер громадянства Онтаріо Е. Зємба, Патрик Боєр — від федерального уряду в Оттаві, Юрій Шимко — президент СКВУ, Василь Бойчук — екзекутивний радний Торонто. Письмові привіти наспіли від амбасадора Л. Лук'яненка з Оттави, Олега Романіва — президента Централі КУК з Вінніпеґу, Е. Гаріса — міністра многокультурности Онтаріо. Відтак ще раз виступив танцювальний гурток „Тирса" з Бурлінґтону. Тріо „Лелія" в складі Александри Кобеляк, Ліяни Терефенко і Беати Буйцік виконали пісні „Вершники" — муз. О. Білаша, слова Н. Поменко, і „Тиша морська" — муз. А. Кобеляка, слова Л. Українки. Кілька народних пісень виконала молодеча капеля бандуристів ім. Г. Китастого при філії УНО-Захід, дириґент — Віктор Мішалов. Концерт закінчив мішаний хор катедри св. Володимира під дириґентурою Нестора Олійника бравурним виконанням „Вставай, Україно моя", слова і музика Н. Олійника, сольо Соні Сахно, з знаменитим диктором Петром Шкуркою. „Ти живеш Україно" — слова і музика Бориса Дніпрового і „Люблю Тебе Україно" — слова Новицького, музика М. Костецького. Солісти: Віктор Шавель — тенор. Микола Маскулка — баритон. Акомпаніямент Анни Бахмач.

Національним гимном „Ще не вмерла" закінчено програму святкового концерту. Всім, що причинились до успіху, належиться признання й подяка, а зокрема комітетові підготови, який очолював секретар КУК інж. П. Бубела Марії Шкамбарі за координацію програми, членкиням Комітету Українок Канади і всім членам складових організацій, що держали взірцевий порядок на площі. За справне ведення програми треба подякувати і молодому М. Лучкові — знаному з телевізійної програми „Контакт". Так, Торонто і околиця достойно відзначили другу річницю незалежности України, сповнившись ще більших побажань морально і матеріяльно допомагати в закріпленню її сили. З такими думками і перконанням залишали чисельні учасники оселю св. Володимира.

Василь Дідюк

Український фестиваль СОУК Менор джуніор коледжу

Проминуло гаряче літо, прогомоніли вакації, настав час осінніх розривок — фестивалів. Шістнадцятий річний Український Фестиваль Студійного Осередку Української Культури Менор джуніор коледжу відбудеться в неділю, 3-го жовтня, від полудня до 5-ої год. по полудні на посілостях менору. Служба Божа буде у каплиці коледжу, в академічному будинку во год. 10:30 вранці.

Атракціями Українського фестивалю будуть — українська музика, пісня, танці, показ майстерности народного мистецтва, смачні страви, а для дітвори — їзда на кониках, возом на сіні та розвагові гри. Вступ для дорослих — 4.00 дол., для дітей — 1.00 дол. Паркування безплатне. В разі дощу, фестиваль відбудеться в приміщеннях коледжу. Ведучою Фестивалю буде Марія Касіян. Хто потребує докладнішої інформації, слід телефонувати на число: (215) 885-2360 або 884-2215.

Програма Фестивалю почнеться в год. 1:30 по полудні. У програмі беруть участь:

- „Волошки" — український танцювальний ансамбль з Філядельфії. Андрій Пап, мистецький директор ансамблю, провадить групу 40 танцюристів, яка має в репертуарі понад 40 традиційних танців з усіх частин України. „Волошки" виступали в північносхідніх частинах Америки і Канади, коло статуї Свободи під час святкувань століття ЗСА і в 1992 році в Україні.
- „Черемош" із Філядельфії — це юна танцювальна група під керівництвом Стефана Фірка і Данила Білинського. „Черемош" виконує традиційний гуцульський танок Карпатських гір. Танцюристи цієї групи — від дитячого віку до 18 років.
- „Весна" — танцювальний ансамбль СУМА з Філядельфії виконує традиційні українські танці. Під проводом Мирослава Солтиса і Миколи Кузевича ансамбль старається закріплювати любов до української культури і традиційй.
- Танцюристи „Волошки" з Філядельфії складаються зі студентів з двох заавансованих груп школи танцювального ансамблю „Волошки". Під керівництвом Ніни Пацовської-Прибольської танцюристи школи „Волошки" виступали під час фествалю парафії св. Анни у Воррінгтоні, під час Інтернаціонального фестивалю народних танців і на ярмарку міста Філядельфії.
- „Гайдамаки" — український співочий ансамбль з Філядельфії, заснований у 1989 році. Ансамбль виконує традиційні українські пісні, як також коляди і пісні літургійні. Ансамбль виступав у більших містах східніх стейтів Америки та в Гартфорд, Кон. під час 50-літнього ювілею Українського Конґресового Комітету Америки і Українського Фестивалю в Ровз Трі Парку, Па. Ансамбль бере участь у багатьох святкуваннях Філядельфії та околиці. Музичним керівником ансамблю є Ігор Кушнір, акомпаньятор-піяніст — Леся Рудий.
- „Соловейки" — дитячий вокальний ансамбль із Філядельфії під керівництвом проф. Зої Маркович виконує українські народні, релігійні і традиційні пісні. Проф. Зоя Маркович, знана концертова піяністка і професор музики, є авторкою двох книжок на тему вокальної музики і звукозаписувала із симфонічною оркестрою Філядельфії.

В додатку до програми буде ярмарок. Майстри СОУК будуть показувати свої вмілості нанизування намиста, ткання, кераміки і вибійки.

Відбудеться льосування квитків — перша виграша 500 дол. ЮС Севінґс Бонд, друга — 19-інчева „Тошіба", кольорова телевізія. Квитки на виграшу: один квиток за 1 дол., 6 квитків за 5.00 дол.

М.М.

Вписи дітей у Вотервліті

Школа Українознавства у Вотервліті, Н.Й., приймає вписи дітей на шкільний рік 1993-94. Піісля Молебня в суботу, 11-го вересня, о год. 9:30 ранку у церкві св. Миколая у Вотервліті відбудуться у церковній залі вписи дітей на навчання релігії, до садочка і передшкілля та до суботньої школи. Навчання починається о годині 9:30 ранку, в суботу, 18-го вересня. Зокрема заохочується вписувати дітей, які ще не цілком добре говорять українською мовою.

Докладні інформації про суботню школу можна набути у директора школи д-ра інж. Юрія Ґели, (413) 445-7378 або у голови Батьківського комітету Ярослава Тисяка, (518) 286-0795.

Про вписи до садочка і передшкілля слід звертатися до Д. Пасінеллі, (518) 272-0554. Про вписи на англомовне релігійне навчання слід сконтактуватися із С. С. Чуґтою, (518) 279-3547.

ПОНАД 70 В'ЯЗНІВ І 20 поліціянтів дістали поранення у висліді сутички в єгипетській тюрмі Абу-Заабаль. Бунт почався після того, як влада вирішила частину членів екстремістських мусулманських груп перевести в іншу тюрму. Наглядачів врятувало лише те, що озброєних ножами і металевими прутами в'язнів спинили підрозділи спеціяльних сил безпеки, вчасно прибувши на місце події.

В 40-ий ДЕНЬ ВІД ДНЯ СМЕРТИ
мого ВУЙКА

св. п. д-ра

АТАНАСА ФІҐОЛЯ

відбулася

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

дня 9-го вересня 1993 року
в церкві св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й.
яку відправив брат покійного
о. ВОЛОДИМИР ФІҐОЛЬ

Сестрінка — ІКА КОЗНАРСЬКА КАСАНОВА
з мужем ХОЗЕ і сином ОЛЕКСОЮ

В далеку дорогу св. п. С. Гаврюшенкові

Св. п. Сергій Гаврюшенко

У вівторок, 29-го червня 1993 року, відійшов у вічність після важкої недуги на 69-му році сповненого працею життя св. п. Сергій Гаврюшенко — співак та український патріот. Залишив у смутку улюблену дружину Марію, сина Петра з дружиною Жіні та внуками Кевеном і Браєном, та дочку Анну з чоловіком Марком Терпстра та внуками Еріком і Христиною, дальшу родину, розкидану по кулі земській та Україні.

2-го липня 1993 року у вечірніх годинах в похоронному заведенні Литвин в Юніон, Н.Дж., відслужено Панахиду за спокій душі покійного, яку відслужили о. митрат Сергій Непріль — настоятель української православної церкви св. Трійці в Ірвінгтоні та о. Євген Богуславський з церкви св. Вознесіння в Мейпелвуд, Н. Дж. Під час Панахиди співав спільний хор обох згаданих православних церков під орудою інж. Дмитра Олійника.

Після Панахиди промовляв від імени хору Д. Бортнянського при церкві св. Трійці дириґент інж. Д. Олійник, вказуючи на заслуги покійного. Він був зразком християнського виховання, вчащаючи щонеділі на Служби Божі, де його дружина Марія також співала в хорі.

Інж. Константин Приходько, голова парафіяльного уряду, прощав св. п. Сергія від парафіян, як сумлінного працівника управи.

Похоронні відправи відбулися в суботу, 3-го липня 1993 року. Заупокійну Службу Божу в церкві св. Трійці відслужив о. митрат Сергій Непріль в сослуженні о. Євгена Богославського. На закінчення о. Сергій виголосив з амвону зворушливу промову, присвячену покійному — взірцевому християнинові і патріотові свого народу.

Тлінні останки покійного перевезено на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж., де віддано останню пошану покійному в присутності отців та згадуваного хору та понад 100 осіб і числа родини, праятелів та знайомих. Син покійного Петро Гаврюшенко висипав на домовину землю, привезену з рідної Харківщини.

Під час Тризни, яка відбулася в Бавнд Бруку, промовляли отці прощаючи в далеку дорогу покійного, а на закінчення з рамени родини покійного подякував всім учасникам похорону дириґент хору інж. Д. Олійник.

Сергій Гаврюшенко народився 29-го серпня 1923 року коло Харкова в Білім Колодязі. Згодом родина переїхала ближче Харкова до Деркачів. Сергій був засуджений большевицькою владою за 20-хвилинне на роботу. Відсидів 5 місяців в концентраційному таборі в Житомирі. Коли почалася воєнна хуртовина, йому вдалося вирватися з табору та вирушити в незнану дорогу на Захід. По дорозі обставини змусили його розлучитися зі своїм батьком, який через хворобу вернувся назад в Україну.

Сергій безмежно любив Україну, до глибини душі переймався долею рідного народу. Він багато читав і вмів перечитуючи безліч преси та журналів з цілого світу, критично ставитися до дійсности, не був одностронній, мав лагідну, товариську вдачу. З великою радістю сприйняв проголошення самостійної української держави та слідкував в пресі за розвитком подій. Чотирьох внуків вписав в члени 172-го Відділу УНСоюзу.

В 40-ий день смерти покійного була відслужена Панахида отцями Сергієм Непрілем та Євгеном Богуславським в церкві св. Трійці, де співав хор під орудою інж. Д. Олійника, в присутності родини, друзів та знаймих. Під час Тризни в церковній залі віддеклямувала власного вірша в пам'ять покійного Ганна Петрушенко-Проскурня.

Спи спокійно, дорогий друже! Вічна тобі пам'ять, а американська земля нехай буде для тебе легкою!

А. Домарацький

У невимовному болю повідомляємо родину і приятелів, що в середу, 8-го вересня 1993 р. відійшов у вічність

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, ДІДО І БРАТ

бл. п. мґр прав

Олександер Ничка

нар. 2-го березня 1912 р. у Львові, Україна.

ПАРАСТАС — четвер, 9-го вересня 1993 року о год. 4-ій по пол. в похоронному заведенні Gray-Parker, 100 E. Main St., Port Jervis, N.Y.

ПОХОРОН — п'ятниця, 10-го вересня з української католицької церкви св. Володимира в Glen Spey, N.Y. о год. 10-ій ранку, а опісля на місцевий цвинтар.

Горем прибиті:

дружина — ІВАННА
син — БОГДАН з дружиною ЛЕСЕЮ і дітьми: АРІЯДНА, АНДРІЙ І ДІЯНА
дочка — ХРИСТИНА БОГОСЛАВЕЦЬ з мужем СТЕФАНОМ і дітьми: МАРТА І РОМАН
сестра — МАРІЯ

Замість квітів просимо складати пожертви на фонд журналу „Патріярхат" або на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля.

УКРАЇНСЬКІ ЛІКАРІ-ПІОНЕРИ В ЗСА

(Закінчення зі стор. 3)

ня 1950 року дав він цікаву доповідь про перших українських лікарів в Америці. Помер д-р Еміліян Гарасим 24-го грудня 1972 року.

У Філядельфії ще жили і працювали лікарі: д-р В. Городинський і д-р П. Романів, але про них не маю жодних інформацій.

Не багато маю даних про давніх наших лікарів у Ню Йорку. Треба згадати передовсім дві сестри д-р Неонілю та д-р Марію Пелехович, які закінчили медичні студії в Америці і практикували як гінекологи в Ню Йорку.

Д-р Марія Пелехович померла в 1937 році.

Д-р Неоніля Пелехович — одружена Гайворонська (1900-1977), народилась у Веневі (Галичина) в родині отця Йосифа Пелеховича, який на початку цього століття переїхав з родиною до Америки. Молода Неоніля одержала середню освіту в ЗСА, а медицину студіювала в Бостоні (Тафт університет), яку закінчила в 1926 році.

Шпитальну практику відбула в Меморіял шпиталі в Ворчестері, Мас., практикуючи в інфекційному відділі Белмонт шпиталю тут же.

У 1929 році вона переселилася до Ню Йорку, де відкрила приватну лікарську практику, яку вела до 1947 року, рівночасно належачи до лікарського персоналу Нюйоркської клініки для жінок і дітей. У Ню Йорку д-р Н. Пелехович стала активною членкою Союзу Українок Америки і в 1930 році очолила Медично-допомоговий фонд для потерпілих від польської пацифікації в Галичині.

В 1933 році д-р Неоніля Пелехович-Гайворонська очолила Комітет допомоги голодуючій Україні та висилала меморандуми і листи до президента ЗСА Ф.Д. Рузвелта, його дружини Елінор, сенаторів і конґресменів ЗСА, Міжнародного Червоного Хреста і Американського Червоного Хреста. На жаль, ця акція допомоги голодуючим не мала успіху, бо совєтська влада робила всі заходи, щоб затаїти цей комуністичний ґеноцид в Україні.

В 1934 році д-р Неоніля Пелехович вийшла заміж за хворого та туберкульозу відомого українського композитора Михайла Гайворонського, про якого дбала як лікарка і дружина.

У 1947 році д-р Ніля Пелехович-Гайворонська перейшла на т.зв. промислову медицину і працювала лікаркою в двох підприємствах Ню Йорку: The New York Telephone Co. і Masy's Corp. Вкінці з причини сильного артриту д-р Пелехович відійшла на пенсію. Була вона щедра на церковні й громадські цілі, а після Другої світової війни допомагала родині в Німеччині й Австрії. Померла д-р Неоніля Пелехович-Гайворонська в 1977 році.

Другим відомим лікарем, що жив і працював у Ню Йорку, був д-р Юрій Андрейко (1899-1975); народився в Теребовлі в родині учителя, який ще перед Першою світовою війною виїхав з родиною до Америки.

Д-р Андрейко служив в Американському війську під час Першої світової війни, по війні студіюючи медицину в Колюмбійському університеті і завершуючи її в університеті у Берліні в 1928 році. Впродовж 13-ти років вів він загальну лікарську практику в Ню Йорку, в 1944 році перейшовши на лікарську працю в Ветеранському шпиталі в Кесте Пойнт, де працював аж до емеритури в 1967 році.

Д-р Юрій Андрейко був активним в українському студентському і громадському житті, організував допомогу для Українського Вільного Університету в Празі та українських студентів у Берліні. Під час польської пацифікації в Західній Україні в 1930 році був д-р Андрейко співосновником організації „Young Ukraine", що видавала журнал англійською мовою „Nestorian", де друкувалися статті на українській історичні й культурні теми.

Д-р Юрій Андрейко помер у 1975 році.

На закінчення треба ще згадати Скрентон у Пенсильванії, де жив і працював лікар-дентист д-р Микола Тацій (1889-1979), уродженець Брідщини, який приїхав до Америки перед Першою світовою війною, під час якої взяли його до війська. Університетські студії він закінчив у Вальпарайзо (Індіяна), а дентистику — в Чикаґському університеті в 1918 році.

В Скрентоні д-р Тацій відкрив приватну дентистичну практику, яку вів до 1969 року. Був він активним членом Українського Робітничого (тепер Братського) Союзу та основником Українського Громадського Клюбу і спонзором Українського Руханково-спортового Клюбу в Скрентоні. Д-р Тацій був також членом, а пізніше і головою Товариства дентистів повіту Лякавана. Помер д-р Микола Тацій на удар серця в 1979 році.

Д-р Іван Кульчицький народився 4-го жовтня 1882 року в Самбріщині. Медичні студії відбув у Балтиморі, Мер. (1910), а роки практики — в стейтовому шпиталі в Ешленд, Па., потім у Скрентоні. Власну практику він почав у Батлер, Па., а звідти переніс її до Скрентону. Був співосновником Українського Робітничого (Братського) Союзу і брав активну участь у житті місцевої української громади. Помер 21-го лютого 1965 року у Скрентоні. Його сини були також у медичній професії: Юрій був дентистом у Скрентоні, а Едвард — очним лікарем у Сейр, Па.

Д-р Михайло Стець (Скрентон). Народився 1899 року в Маганой Сиґі, Па., середню школу закінчив у Шенандоа, Па., а медицину студіював в університеті Пенн Стейт, Джефферсон медичній школі (Філядельфія), у Відні та в Корнел медичному центрі у Ню Йорку. Практику д-р Стець вів з 6-го вересня 1926 року в Скрентоні. Був дійсним членом Міжнародної Колеґії Хірурґів (з 15-го червня 1943 року), лікарем-сеньйором у Стейтовій туберкулічній клініці у Скрентоні (1928 1951) та медичним дорадником для дитячих ясел та інших медичних заведень Скрентону. Брав д-р Стець активну участь у житті місцевої української громади. Помер д-р Михайло Стець 26-го червня 1959 року.

Союзівка...

(Закінчення зі стор. 1)

До двох забав на терені і у залі „Веселки" приграваличи оркестри „Темпо" і „Фата моргана".

У неділю по полудні, вже під ясним соняшним небом, ансамбль „Фата моргана" дав свій концерт нових українських пісень, власних композицій.

Не менш багатою була й недільна вечірня програма, у якій виступали: співак Ігор Богдан і гурт „Галичани" з Калґарі, Канада, бандурист Остап Стахів зі Львова, актор і рецитатор Богдан Ступка.

До танців під час вечірньої забави приграваличи „Темпо" і „Фата моргана".

Усі мистецькі програми цього довгого вікенду з нагоди свята Дня Праці проходили під знаком 100-ліття „Свободи", 60-ліття „Українського Тижневика" і 40-ліття дитячого журналу „Веселка", що їх видає УНСоюз.

Під час програм конферансьє Мар'янка Гаврилюк представила присутніх представників УНСоюзу: головного предсідника Уляну Дячук, головних радних Аню Дидик-Петренко, Володимира Кваса і Евгена Іванціва, почесних членів Головного Уряду Йосипа Лисогора і Марію Душник, головного редактора „Свободи" Зенона Снилика, редактора „Українського Тижневика" Романа Вороновича і новообрану „Міс Союзівку" Адріяну Мельник.

Управа Союзівки під керівництвом Івана Флиса, мол., вручила А. Дидик-Петренко букет троянд із вдячности за її заходи у підготові літніх програм на Союзівці. У свого чергу А. Дидик-Петренко подякувала квітами М. Гаврилюк за вміле ведення всіх програм на Союзівці.

Після закінчення фінальних розгривок тенісового турніру в понеділок Союзівка почала опорожнюватись, хоч деякі з гостей ще насолоджувались промінням яркого сонця і прекрасним краєвидом Кетскильських гір. Сороковий сезон Союзівки вписався в історію.

Оркестра „Фата моргана".

Оркестра „Темпо", на першому пляні її мистецький керівник Іриней Коваль

Ґалерії...

(Закінчення зі стор. 2)

можна було побачити на жодних офіційних виставках, а інших можливостей виставляти не було.

Найбільш популярний виставочний центр Києва знаходиться на Андрієвському узвозі, куди кожного року, особливо в День Києва, туди приходять відвідувачі і покупці всякого виду мистецтва. Виставки на узвозі відбуваються в ґалеріях, як також по обох сторонах вулиці. Є декілька ґалерій, які виставляють мистецькі праці селективно, в яких можна спостерегти новаторські зацікавлення мистців, багато інших, здається, виставляють без особливих критеріїв та поміщають картини з різними, часто дуже слабими виробами. Велика частина виставленого мистецтва, на жаль, апелює до сантиментів покупців, як це помітно у великій кількості картин з хатками під стріхою, козаками, соняшниками і тим подібне. В таких працях ледве чи можна спостерегти якісь шукання естетичних вартостей, і найкращі праці мабуть ті, які найбільш безпосередні, як ескізи. З усіх ділянок декоративного та прикладного мистецтва, яке можна побачити на узвозі, найцікавіша мабуть кераміка, в якій можна спостерігти унікальні форми вислову.

Нова експозиція в Державному музеї, яка складається з мистецтва від раннього іконопису до 30-их років, включає багато експонатів, які ще не були виставлені, як наприклад, велика кількість праць Бойчукістів, яким призначена ціла велика кімната. Однак, ефект експозиції має деякі недоліки, які треба нав'язати до дуже потрібного ремонту музею.

У підсумку треба сказати, що в Києві є живе і різнорідне мистецьке середовище і, що поруч з величчю історичних пам'яток міста, можна також побачити велику кількість дуже цікавих сучасних праць.

В ЯПОНІЇ НА ПОЛІГОНІ Гіґаші Фуджі, у префектурі Сіджуока, відбулися десятиденні маневри сухопутних сил самооборони країни. У них взяло участь 1,700 вояків і старшин, 27 танків і броневиків, 70 гармат і ракетних комплексів, 30 літаків і гелікоптерів. Під час стрільб було витрачено понад 40 тонн набоїв, загальною вартістю 260,000 дол., тобто вдвічі більше, ніж на таких самих маневрах минулого року.

У ВІВТОРОК, 7-ГО ВЕРЕСНЯ, поліція італійського міста Больонії заарештувала 150 членів місцевої мафії, яка контролювала торгівлю наркотиками і зброєю. Крім того, багато злочинців є причетні до вбивств і викрадень людей. Того ж дня відбулися арешти і на Сицилії. Там затримано дев'ять осіб, які організовували доставу наркотиків у країни Центральної Европи. Вартість конфіскованих у них наркотичних препаратів перевищує 12 міл. дол.

ПРОСЬБА

Верховний суд Ізраїля ствердив остаточну невинність Івана Дем'янюка, але американський департамент юстиції вперто не погоджується дати йому дозвіл повернутись до родини. Поможіть родині перебороти цю дальшу несправедливість. Просимо посилати щедру грошеву допомогу на єдиниий фонд оборони:

J. D. D. F.
P. O. Box 92819
Cleveland, Ohio 44192

Родина та Українсько-Американська Палата Адвокатів

